

Al·locució de Jean Soler pel bateig de la mediateca Jean-Soler a Arles de Tec, el 25 d'abril de 2009

... Aquest honor que em feu, voldria compartir-lo amb els meus pares i amb els meus mestres.

El meu pare va néixer a Arles però el seu pare no. Venia d'Espanya, de Catalunya Sud. Sóc, de costat patern, un nét d'immigrant. No he conegut el meu avi, que va morir d'un atac cardíac a l'edat de 48 anys. Havia aconseguit crear una petita empresa, una serradora, que la seva vídua i els seus dos fills, Joseph i Marcel, el meu pare, han pogut desenvolupar. Quan vaig néixer, la serradora era pròspera

La meua mare venia d'un mitjà diferent. Havia nascut en una vella família camperola de l'Alt Vallespir, que vivia sobre les mateixes terres, amb el mateix nom, des de l'Edat Mitjana. Una família molt cristiana ja que tenia - i té encara - dues esglésies sobre les seves terres : una capella familiar prop de la casa dels amos, a 900 metres d'altitud, i una capella romànica en el punt més alt de la propietat, a 1400 metres, la capella de Sant-Guillem de Combret. He passat nombroses vacances en família en l'ermita adjacent d'aquesta capella.

L'infidel que m'he tornat - després de reflexions personals, sense que ho hagi volgut o desitjat - no ha estat fidel a aquesta herència cristiana, malgrat l'exemple de la meua mare, que molts de vosaltres heu conegut : ha mort a Arles, no fa molt de temps, a l'edat de 91 anys. La meua mare era d'una pietat, d'una bondat, d'una generositat, d'un desinterès admirables, fora del comú. Continuo estant molt lligat a la memòria de la meua mare i a les meves arrels maternals, com continuo estant molt lligat a la memòria del meu pare i a les meves arrels paternals.

Hom s'hauria pogut preguntar si aquest matrimoni entre un noi d'Arles, fill d'immigrant, i la filla d'una masia dels voltants de Prats-de-Mollo no arriscava de ser mal parellat . És el contrari que va passar. El meu pare i la meua mare eren complementaris, formaven una parella molt forta, i el seu acord es comunicava als nens. Mai no he sentit el meu pare aixacar la veu davant la meua mare i no recordo que mai ens hàvien barallat, el meu germà, la meua germana i jo. Érem tots cinc, l'expressió és en el nostre cas justificada, com els cinc dits de la mà. Són aquesta unió, aquesta entesa, i el caràcter enèrgic de la nostra mare, que ens van permetre superar les dificultats. Ja que varem conèixer dificultats.

Aquí voldria fer una petita lliçó sobre la història econòmica d'Arles de Tec al mig del segle XX. Quan era un nen, hi havia a Arles diverses serradores que funcionaven molt bé. Produïen planxes de castanyer, anomenades "douelles", per a fabricar bótes . I aquesta petita indústria, adaptada a la regió vinícola que és el Rossello, semblava assegurada del seu futur. Però heus aquí que a partir de 1950 va sobrevenir una crisi al comerç de les bótes, que es va repercutir sobre els fabricants de douelles. Es va veure aparèixer en efecte i desenvolupar, pel transport del vi, els camions cisternes i els vaixells cisternes. Fins i tot els costums familiars han canviat : en lloc de la bóta tradicional que es guardava al celler, la gent s'ha posat a comprar el vi en garrafes o en ampolles.

He pensat, bastant recentment d'altra banda, que els fabricants d'àmfores varen conèixer la mateixa crisi, quan la bóta havia suplantat l'àmfora, al segle III de la nostra era. Durant molt de temps, a tota la comarca mediterrània, el transport del vi s'havia fet, d'una regió a l'altra i d'un país a l'altre, per terra i per mar, per mitjà d'àmfores en argila cuita. I és en àmfores que es guardava el vi, enfonsant-les en el sòl per la seva punta.

Bruscament, amb una rapidesa inesperada, la bóta que era una invenció gal·la anterior de diversos segles a la nostra era, ha substituït llavors l'àmfora de l'Imperi romà. Hom s'havia adonat dels seus avantatges respecte a l'àmfora : la bóta era més lleugera, era menys fràgil i tenia una capacitat més gran.

Ara, prop de dos mil·lenaris més tard, era la bóta que es veia abandonada en benefici d'altres recipients més fàcils. Moltes serradores han hagut de tancar.

El meu pare i el meu oncle van decidir reconvertir-se, com es diu avui. Van escollir fer cistelles per a l'expedició de les fruites i llegums del departament. Era un ofici nou per a ells i que han hagut d'aprendre, encara que no fossin tan joves.

Ja no tenien la matèria primera sobre el terreny. El Vallespir és una vall de castanyers, un arbre fet per a les bótes però impropï per a la fabricació de cistelles. Hi calen fustes blanques més tendres, que es poden tallar fàcilment a làmines fines. Van haver de fer venir la fusta d'altra banda, de vegades de lluny i el seu cost s'ha encarat.

Van haver de penetrar en un mercat que no coneixien. El mitjà dels boters, dels vinyataires, dels negociants en vi no els era de cap socors. Van haver de conquerir una altra clientela, més dura, més aspra al guany, i menys lleial, deia el meu pare.

I sobretot van haver de comprar altres màquines, pesades i cares: màquines per a tallar les taules en paquets de làmines i màquines per a cordar les làmines i fer-ne cistelles. Es varen endeutar molt.

Començaven a penes a treure el cap de l'aigua quan, una nit, un incendi va destruir la serradora, completament. I no estava assegurada.

Sobre tot això, la salut del meu pare es va degradar. Tenia la mateixa malaltia de cor que el seu pare. Els cardíologs que havia consultat en el passat li havien ordenat de parar immediatament tot treball físic. No els havia escoltat. Havia treballat tota la seva vida, dempeus, davant una serra elèctrica. Però ara el seu cor i el seu cos no podien més. Va haver de parar. I n'era trist. Al final, m'he donat compte que tenia vergonya de no treballar. Suportava molt malament aquesta situació. I algun temps després, es va morir. D'una crisi cardíaca, com el seu pare. Tenia 58 anys.

El meu únic consol va ésser que havia pogut veure, abans de morir, els seus tres nens trets d'assumpte.

El meu germà, Joseph, havia entrat a l'Escola Politècnica, al primer intent, als vint anys.

La meua germana, Laurence - que tothom coneix amb el nom de Laurence Loréto, des de que s'ha casat amb l'Henri, que és per a mi com un segon germà - Laurence Soler doncs, havia aconseguit sense dificultats el concurs d'entrada en el Institut de Mestres de Perpinyà. Hauria pogut anar més lluny. Jo l'animava a continuar els seus estudis, però ella no volia. La seva vocació era l'ensenyament en les classes maternes. Va poguer ser anomenada a Arles, bastant ràpidament, i va ésser, bastant ràpidament allà encara, la directora de l'Escola materna d'Arles.

Per la meua part, estudiava a la Sorbonne, tot sent vigilant, en un liceu parisenc, per subvenir a les meves necessitats, el que els meus pares no haurien pogut fer. I vaig aconseguir una agregació tres anys -- tres anys només -- abans de la mort del meu pare.

El nostre pare era sens dubte orgullós dels estudis que havíem fet però no ho ensenyava mai. I aquesta actitud era a casa seva del tot natural. Els estudis, els títols, no era el més important en la vida. Tenia un sentit espontani - que compartia, al mateix grau, amb la meua mare - el sentit de la igualtat de tots els éssers, siguin quins siguin el seu origen, el seu mitjà social, el seu ofici, les seves funcions. Era fora de qüestió per a nosaltres, els nens, fer les persones astutes perquè havíem aconseguit un examen. O de demanar una recompensa. Això ni tan sols no ens hauria vingut al cap!

El seu somni havia estat que els seus dos nois, jo, el gran, i el meu germà Joseph, nascut tres anys després de mi, treballessin per a la seva empresa, a la serradora familiar i prenguessin un dia la seva successió. Havia hagut de renunciar a aquest somni a causa d'un mestre.

Voldria ara retre homenatge, al mateix temps que als meus pares, als mestres que vaig tenir a Arles. En principi perquè em donaven molt bones notes, sobretot en francès, el que m'ha comunicat, sense que ho sospitessin, la convicció, com una evidència quasi trivial, que un dia escriuria llibres. Però hi ha més. Durant l'últim any del primari, el meu mestre va anar a veure els meus pares per a llur acord: «Cal que Jean continuï els seus estudis. Que entri al col·legi de Perpinyà». Allò que no era evident. En aquella època, no hi havia, per a tot el departament, més que un establiment secundari públic, laic, el col·legi Arago de Perpinyà. I quan es vivia a un poble llunyà, calia ser intern. El meu pare va acceptar aquesta perspectiva, el que significava abandonar el seu somni per als seus dos fills, ja que era exclòs que no es fes per al fill petit el que s'anava a fer per al gran.

Per a la meva mare, era dolorós de separar-se de mi, i d'imaginar-me en un dormitori comú glacial, perquè tenia llavors una salut fràgil, des del meu naixement . Havia nascut amb un peu mal format. Però van seguir l'un i l'altre els consells de l'institutor . Si no hagués fet aquest pas i si no hagués estat convincent, no estaria aquí, parlant amb vosaltres.

El meu pare va dir adéu al seu somni però..., quan érem alumnes d'institut i fins i tot estudiants d'universitat, el meu germà i jo, ens acompanyava amb ell a la serradora al començament de les vacances d'estiu. Durant les dues primeres setmanes, ens feia treballar com maniobres. Transportàvem soques en carretons per proveir les serres i ens anàvem cap al pati amb carretons omplerts de posts frescament tallats, que calia amuntegar en piles ben verticals.

Eren anades i tornades incessants, sense cap pausa, i les jornades ens semblaven llargues. Quan s'acabaven finalment, el nostre pare ens acompanyava a nedar al Tec. Era la nostra recompensa. I el diumenge, ens ensenyava a pescar la truita al Riuferrer o en torrents més amunt. Ell passava per a un dels millors pescadors de tota la vall.

Estic agraït al meu pare d'haver actuat així amb nosaltres. Una jornada d'obrer, sé el que és.

Estimaria per acabar contar-vos una anècdota que ensenya bé qui era el meu pare. I també qui era la meva mare. Mentre passava l'oral de l'agregació de Lletres a París - era un mes de juliol molt calent, feia sol, París estava desert, les proves de francès, de llatí, de grec, de literatura o de lingüística eren llargues i difícils, hi havia molts dies d'espera entre dues proves del concurs -, després d'una prova que creia haver suspesa, vaig escriure als meus pares que em semblava que suspendria l'examen. Quan van rebre aquesta carta, el meu pare va dir a la meva mare - que m'ho va explicar més tard : «Escriu-li que torni de seguida a casa. Si no volen donar-li l'agregació, que se la guardin! » Això, era el meu pare.

La meva mare em va escriure exactament el contrari, em va escriure totes les paraules d'encoratjament que havia pogut trobar . I vaig ésser rebut. Això, era la meva mare.

Ara, enteneu millor per què insistia per a tenir els meus pares presents al costat meu, avui dia.

Heus aquí el que han estat els començaments en la vida d'un nen d'Arles, en una família d'Arles com les altres. Quedeu persuadits, vosaltres que m'escolteu, que els vostres nens, els vostres néts poden fer tan bé com el meu germà, la meva germana i jo.

És una qüestió de voluntat, de treball - de gust pel treball escolar, de ganes d'aprendre, de desig de saber - i és una qüestió tan de confiança en si mateix i de confiança en el futur. Quins que siguin els obstacles a superar. Res no ens és donat per endavant. Res no ens és degut. El que volem obtenir, l'hem de guanyar.

El que desitjo més fort, en aquest moment, és que el nom que figurarà d'ara endavant a l'entrada de la biblioteca mediateca municipal pugui estimular altres nens d'Arles, avui i demà.

Gràcies a tots.